

Βρυξέλλες, 25 Νοεμβρίου 2019
(OR. en)

14487/19

COHAF 102
COJUR 13
RELEX 1098

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων/Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 14077/19 + 14077/19 COR 1

Θέμα: Ανθρωπιστική βοήθεια και διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου (25 Νοεμβρίου 2019)

Διαβιβάζονται συνημμένα στις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, τα οποία εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο κατά την 3732η σύνοδό του στις 25 Νοεμβρίου 2019.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Η ανθρωπιστική βοήθεια και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο»

1. Με αφορμή την 70ή επέτειο των Συμβάσεων της Γενεύης, το Συμβούλιο επιβεβαιώνει την ισχυρή στήριξή του στην τήρηση και την προώθηση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, όπως αυτή πραγματώνεται μέσα από τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προώθηση της συμμόρφωσης με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, αποτελεί ένα από τα ισχυρότερα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της η διεθνής κοινότητα για να εξασφαλίζει την προστασία και την αξιοπρέπεια όλων των ανθρώπων. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει την υποχρέωση να τηρείται το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και να εξασφαλίζεται η τήρησή του σε όλες τις περιπτώσεις και επιβεβαιώνει την προσήλωσή του στις ανθρωπιστικές αρχές και τους στόχους της ανθρωπιστικής δράσης, όπως κατοχυρώνονται στην ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια. Η ΕΕ θα συνεχίσει να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να ενισχύσει την αποτελεσματική πολυμερή προσέγγιση και να προωθήσει μια διεθνή τάξη βασισμένη σε κανόνες, όπου κανένα κράτος ή άτομο δεν είναι υπεράνω του νόμου και κανένας άνθρωπος δεν βρίσκεται εκτός της προστασίας του νόμου.
2. Το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την 33η Διεθνή Διάσκεψη του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου που θα πραγματοποιηθεί στη Γενεύη τον Δεκέμβριο του 2019. Πρόκειται για ένα μοναδικό φόρουμ στο οποίο συμμετέχουν κράτη, η Διεθνής Κίνηση του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου, καθώς και άλλοι σχετικοί φορείς που δραστηριοποιούνται στον ανθρωπιστικό τομέα. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της παραμένουν προσηλωμένα στη δέσμευση για συνεχή διάλογο όσον αφορά τον σεβασμό, την εφαρμογή και την περαιτέρω ενίσχυση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και των ανθρωπιστικών αρχών, σε στενή συνεργασία με τις αντίστοιχες εθνικές εταιρείες του Ερυθρού Σταυρού. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει ειδικότερα τον σημαντικό ρόλο της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ) ως θεματοφύλακα και φορέα προώθησης του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

3. Το Συμβούλιο εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία για τον αυξανόμενο αριθμό εσκεμμένων παραβιάσεων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και καλεί όλα τα μέρη σε όλες τις συγκρούσεις, συμπεριλαμβανομένων των μη κρατικών ένοπλων ομάδων, να σεβαστούν το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και τις ανθρωπιστικές αρχές. Η ΕΕ παραμένει σταθερά προσηλωμένη στην καταπολέμηση της ατιμωρησίας των αποτρόπαιων εγκλημάτων και υπενθυμίζει ότι όλα τα κράτη υπέχουν υποχρέωση διερεύνησης και, εάν είναι σκόπιμο, δίωξης και έκδοσης των υπόπτων για σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των δραστών ή του τόπου διάπραξης των εγκλημάτων, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των Συμβάσεων της Γενεύης και της εθνικής νομοθεσίας. Η ΕΕ υπογραμμίζει τον σημαντικό συμπληρωματικό ρόλο του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου σε περίπτωση που ένα κράτος δεν είναι σε θέση ή δεν έχει τη βούληση να διεξαγάγει πραγματική έρευνα ή δίωξη. Η ΕΕ αναγνωρίζει επίσης την καίρια συμβολή των περιφερειακών μηχανισμών λογοδοσίας στην τεκμηρίωση σοβαρών παραβιάσεων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και στη διασφάλιση λογοδοσίας. Η ΕΕ ενθαρρύνει ενεργά τα κράτη να εξασφαλίζουν επαρκή προστασία για τα θύματα και τους επιζώντες σεξουαλικής και έμφυλης βίας σε ένοπλες συγκρούσεις και να διερευνούν και να διώκουν τους δράστες τέτοιων εγκλημάτων.
4. Η ΕΕ θα συνεχίσει να προωθεί τη συμμόρφωση με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και τις ανθρωπιστικές αρχές στις δικές της δραστηριότητες, καθώς και στις σχέσεις της με τρίτους, όπως προβλέπεται στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προώθηση της συμμόρφωσης με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Η ΕΕ θα εκδίδει ετήσιες εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών. Η ΕΕ επιβεβαιώνει την πρόθεσή της να βελτιώσει τη συνοχή, τη συμπληρωματικότητα και τον συντονισμό των διαφόρων πολιτικών και δράσεων που αναπτύσσει για την προώθηση και τη διασφάλιση της τήρησης του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου σε όλες τις περιπτώσεις. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει, εν προκειμένω, την ενίσχυση της εντολής του Ειδικού Εντεταλμένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα στους τομείς της διεθνούς ποινικής δικαιοσύνης και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει επίσης τη σημασία να ενσωματωθεί το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο στο πλήρες φάσμα των προσπαθειών που καταβάλλει η ΕΕ για τη διαχείριση των κρίσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ υπενθυμίζει επίσης την ύψιστη σημασία που αποδίδεται στον σεβασμό και στην προώθηση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου στη Γενική Ιδέα της ΕΕ για τον συντονισμό των πολιτικών-στρατιωτικών υπηρεσιών με σκοπό την υποστήριξη της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας και της αρωγής σε περιπτώσεις καταστροφών¹.

¹ Εγκρίθηκε από τη Στρατιωτική Επιτροπή της ΕΕ στις 30 Ιανουαρίου 2019, έγγρ. 5536/19

5. Η ΕΕ θα αναζητήσει καινοτόμους τρόπους για να προωθήσει τις γνώσεις σχετικά με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και τονίζει τον σημαντικό ρόλο των εθνικών εταιρειών του Ερυθρού Σταυρού και της ΔΕΕΣ, καθώς και των εθνικών επιτροπών διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου στο πεδίο αυτό. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα ενισχύσουν τις προσπάθειες που καταβάλλουν όσον αφορά τη διάδοση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου εντός και εκτός της ΕΕ, ιδίως στους κόλπους των ενόπλων δυνάμεων και των ενόπλων μη κρατικών φορέων. Η ΕΕ χαιρετίζει την Έκκληση για την Ανάληψη Ανθρωπιστικής Δράσης («Humanitarian Call for Action») ως χρήσιμο εργαλείο πρακτικών μέτρων με σκοπό την ενίσχυση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, την προώθηση της ανθρωπιστικής δράσης που βασίζεται σε αρχές και, κατά συνέπεια, την προστασία του ανθρωπιστικού χώρου.
6. Η ΕΕ υπενθυμίζει ότι τα μέρη που εμπλέκονται σε ένοπλες συγκρούσεις έχουν την πρωταρχική υποχρέωση να ικανοποιούν τις ανάγκες του πληθυσμού που βρίσκεται υπό τον έλεγχό τους. Είναι ζωτικής σημασίας να εκπληρώνουν όλα τα κράτη και τα μέρη που εμπλέκονται σε ένοπλες συγκρούσεις την υποχρέωσή τους να επιτρέπουν και να διευκολύνουν την ταχεία και απρόσκοπτη διέλευση της ανθρωπιστικής βοήθειας. Η ΕΕ ανησυχεί σοβαρά για την άνευ διακρίσεων χρήση εκρηκτικών σε πυκνοκατοικημένες περιοχές και για τις επιπτώσεις της εν λόγω χρήσης σε αμάχους και μη στρατιωτικούς στόχους. Η ΕΕ θα συνεχίσει να επιδιώκει τη βελτίωση της προστασίας των αμάχων, οι οποίοι είναι τα συχνότερα θύματα σοβαρών παραβιάσεων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, έχοντας υπόψη ότι οι άνδρες, οι γυναίκες, τα αγόρια και τα κορίτσια διαφορετικών ηλικιών και με διαφορετικό υπόβαθρο πλήττονται με διαφορετικούς τρόπους και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες τους, τις ικανότητες τους, τους πόρους και τις ευκαιρίες που τους προσφέρονται στο πεδίο αυτό.
7. Η ΕΕ θα συνεχίσει να προωθεί την προστασία των εργαζομένων στους τομείς της ανθρωπιστικής βοήθειας και της υγείας σε περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις. Η ΕΕ καταδικάζει απερίφραστα τον αυξανόμενο αριθμό επιθέσεων σε προσωπικό που παρέχει ιατρική και ανθρωπιστική βοήθεια, καθώς και σε σχετικές εγκαταστάσεις και δημόσιες υποδομές, οι οποίες θέτουν σε άμεσο κίνδυνο την ασφάλεια και την υγεία των αμάχων. Η ΕΕ καλεί τα κράτη και τους μη κρατικούς φορείς να σταματήσουν αμέσως τις επιθέσεις αυτές και να απέχουν από τέτοιου είδους ενέργειες στο μέλλον. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει το ψήφισμα 2286 (2016) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την προστασία του προσωπικού και των εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης σε ένοπλες συγκρούσεις και επιβεβαιώνει ότι όλοι οι εργαζόμενοι στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας δικαιούνται σεβασμό και προστασία δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Επίσης, το Συμβούλιο χαιρετίζει και στηρίζει και άλλες πρωτοβουλίες, όπως η πρωτοβουλία «Η υγειονομική περίθαλψη κινδυνεύει» του Διεθνούς Κινήματος του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου.

8. Το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για το ψήφισμα 2462 (2019) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, στο οποίο αναγνωρίζεται η ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι δυνητικές επιπτώσεις των μέτρων καταπολέμησης της τρομοκρατίας σε αποκλειστικά ανθρωπιστικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των ιατρικών δραστηριοτήτων, οι οποίες εκτελούνται από αμερόληπτες ανθρωπιστικές οργανώσεις. Το Συμβούλιο σημειώνει ότι οι ανθρωπιστικές οργανώσεις συχνά δραστηριοποιούνται σε επιχειρησιακά περιβάλλοντα με πιθανή παρουσία ή υπό τον άμεσο έλεγχο καταχωρισμένων οντοτήτων ή οντοτήτων που υπόκεινται σε κυρώσεις. Μολονότι αναγνωρίζει τη σημασία να εντοπίζονται και να προλαμβάνονται οι παράνομες χρηματοοικονομικές ροές σε τρομοκρατικές οργανώσεις και δίκτυα, το Συμβούλιο, σε συμφωνία με το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, επαναλαμβάνει ότι οποιοδήποτε μέτρο της ΕΕ το οποίο περιλαμβάνει τον σχεδιασμό και την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων, καθώς και όλα τα μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, πρέπει να συνάδουν με όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο, ιδίως το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το διεθνές δίκαιο προσφύγων και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Το Συμβούλιο θα επιδιώξει να αποφύγει κάθε ενδεχόμενο αρνητικό αντίκτυπο στην ανθρωπιστική δράση και ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι τα εθνικά μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τα περιοριστικά μέτρα συνάδουν με το διεθνές δίκαιο.
9. Το Συμβούλιο εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία για τις ταχέως αυξανόμενες ανθρωπιστικές ανάγκες ανά τον κόσμο και επιβεβαιώνει τη δέσμευση της ΕΕ να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων όσον αφορά τόσο τον όγκο όσο και την αποτελεσματικότητα της χρηματοδότησης της ανθρωπιστικής βοήθειας, μεταξύ άλλων με δεσμεύσεις όπως εκείνες που ανέλαβαν οι υπογράφωντες τη «Μεγάλη Συμφωνία». Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της προς τις ανθρωπιστικές οργανώσεις να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των δράσεων τους, ώστε να εξασφαλιστεί ότι το μέγιστο δυνατό μέρος της χρηματικής βοήθειας διοχετεύεται απευθείας στους δικαιούχους. Η ΕΕ ζητεί συντονισμένες και πολυεπίπεδες εκτιμήσεις αναγκών, ώστε να παρέχεται μια ακριβέστερη βάση για τις αποφάσεις χρηματοδότησης και την ανάληψη δράσης.

10. Το Συμβούλιο τονίζει τη δέσμευσή του να αξιοποιήσει την ανθρωπιστική βοήθεια της ΕΕ προκειμένου να αντεπεξέλθει καλύτερα στις ανάγκες των ατόμων που βρίσκονται στις πλέον ευάλωτες καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των παιδιών, και εκείνων που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο λόγω, για παράδειγμα, αναπηρίας, έμφυλης ταυτότητας και γενετήσιου προσανατολισμού, φυλής, εθνότητας, ηλικίας ή θρησκείας. Η ΕΕ αναγνωρίζει επίσης τον ρόλο τους ως βασικών συντελεστών για την περαιτέρω βελτίωση του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της αξιολόγησης της ανθρωπιστικής βοήθειας. Η ΕΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τις κατευθυντήριες γραμμές της Μόνιμης Διοργανικής Επιτροπής (IASC) σχετικά με την ενσωμάτωση ατόμων με αναπηρίες στην ανθρωπιστική δράση, οι οποίες θεσπίστηκαν φέτος, και εκφράζει την απόλυτη στήριξή της στην εφαρμογή και την ένταξή τους σε όλες τις ανθρωπιστικές δράσεις, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η ίδια η ΕΕ για την ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία.
11. Η ΕΕ υπενθυμίζει την ανάγκη να ενισχυθεί ο συντονισμός, η συνοχή και η συμπληρωματικότητα των ανθρωπιστικών, αναπτυξιακών και ειρηνευτικών δράσεων και φορέων, όπως προβλέπεται στην ολοκληρωμένη προσέγγιση της ΕΕ έναντι των εξωτερικών συγκρούσεων και κρίσεων² και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την έμπρακτη αξιοποίηση της σχέσης μεταξύ ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης, που εκδόθηκαν τον Μάιο του 2017³. Σύμφωνα με την προσέγγιση που βασίζεται στη "τριπλή διασύνδεση", οι δράσεις ανθρωπιστικής βοήθειας, η μεσομακροπρόθεσμη αναπτυξιακή συνεργασία, καθώς και οι προσπάθειες για την οικοδόμηση της ειρήνης και η διπλωματία, οι οποίες αναλαμβάνονται στο πλαίσιο των αντίστοιχων εντολών τους και σύμφωνα με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, είναι απαραίτητες σε περίπλοκες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και πέραν αυτών, και πρέπει να εξασφαλίζεται ο σεβασμός προς τις ανθρωπιστικές αρχές και διατήρηση των στόχων αναπτυξιακής συνεργασίας. Για να μπορέσει να προωθήσει αποτελεσματικότερες πολιτικές αντιμετώπισης κρίσεων, η ΕΕ θα συνεχίσει να εφαρμόζει τα διδάγματα που άντλησε από τις πιλοτικές δραστηριότητες διασύνδεσης που αναπτύχθηκαν σε επίπεδο χώρας και να αξιοποιεί τα αποτελέσματά τους..
12. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει την ανάγκη να ενισχύσει η διεθνής κοινότητα την πρόληψη των συγκρούσεων, να καταβάλει προσπάθειες για την επίλυσή τους και να αντιμετωπίσει καλύτερα τις αναπτυξιακές ανάγκες σε όλες τις ανθρωπιστικές κρίσεις, προκειμένου να επιτευχθούν οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι η αποτελεσματική πολυμερής προσέγγιση είναι απολύτως απαραίτητη και ότι ο ρόλος των Ηνωμένων Εθνών είναι, εν προκειμένω, ουσιαστικός.

² Η ολοκληρωμένη προσέγγιση της ΕΕ έναντι των εξωτερικών συγκρούσεων και κρίσεων, 2 Ιουνίου 2017

³ Έμπρακτη αξιοποίηση της σχέσης μεταξύ ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης – Συμπεράσματα του Συμβουλίου (19 Μαΐου 2017), 9383/17

13. Το Συμβούλιο τονίζει την ανάγκη και τη δέσμευση να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα οι ανθρωπιστικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και να συμπεριληφθούν σε όλες τις σχετικές δραστηριότητες η μείωση του κινδύνου καταστροφών και η ενίσχυση της ανθεκτικότητας. Η ΕΕ επαναλαμβάνει τα οφέλη της πρόληψης και της προνοητικότητας τόσο για την προστασία της ανθρώπινης ζωής όσο και για τη μείωση των υλικών ζημιών. Η εφαρμογή του Πλαισίου Σεντάι για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών σε εθνικό επίπεδο και μέσω της διεθνούς συνεργασίας παραμένει βασικός στόχος για την ΕΕ.
-